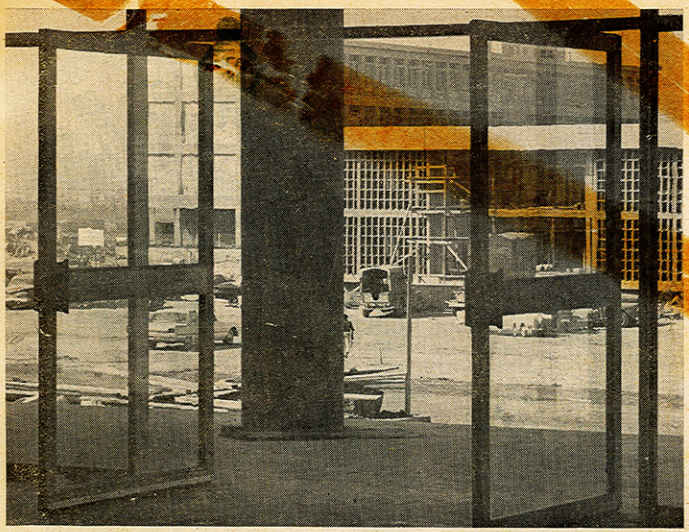

קרית האוניברסיטה החדשה בתל־אביב, מעבר לירקון, פותחת את שעיריה לרווחה, עם תחילת שנת הלימודים תשכ"ה.

שייך־מוניס. נעשית

כתב: יהודה קסטן • צילם: יעקב אגור

פרנסה בשפע מובטחת לבעלי יזמה אשר יחושו ויפתחו דוכנים לצחצוח נעליים לצדי הדרכים המובילות אל הקריה האוניברסיטאית החדשה של תל־אביב, בשיך מוניס. זה ימים אחדים טוחנים כאן אלפי מחוות תורה וקומץ טרקטורים טוחן אדמה צחיחה לאבק דק. האבק בכל. הבניינים החדשים ספר־גים אבק מפנים ומחוץ. צי המכוניות בא מבהיק ויוצא מאביק. האבק חודר לעיניים, לגרונות, ומעטה על הכל גוון אפרפר־חיוור ומקשה על הנשימה.

קריה מודרנית

ל ומיים לפני פתיחת האוניברסיטה הכל רעש וגעש. מנופים ענקיים וטרקטורים, מערבלי בטון ופטישי אויר נגנבו בדיסהארמונית סימפונית־בניה מחרישת־אוזנים. לוח נוסף מקולל בי־ראדס: מנגלי עבודה, פועלים ועוברים. מאות עסקו במלאכות ביצוע: מסחטים לוולות, מסגרות עץ, קוי טלפון וחשמל, לוחות קיר ומרות.

לאוניברסיטת תל־אביב היה יום א׳ השבוע חג. אחרי תשע שנים ראשוניות, בתנאים קשים במשכנה שבאבן כביר, בדרום העיר, עקרה לקריה החדשה. בצפון. מאבק מעוקר על זכות קנוס, הכרה קדם לזה. טובים וחשובים ניבאו לקומץ היחומים התל־אביבים: „אם תקום בתל־אביב אוניברסיטה של ממש, גם יצמחו שערות על כפות דיגיו״. ובאשר נטלה האוניברסיטה הירושלמית תחזה אזהרה את בית הספר למשפט וכלכלה ועשה הה אותו לשלוחתה, אמרה איישיות חשובה: „נסתם הגולל על אוניברסיטת תל־אביב״. רבים לא אמרו זאת, אך ודאי חשבו כך.

אך לאיש לא איכפת. כי סוף סוף קמה לתל־אביב קרית אוניברסיטה של ממש, וכנגד חוויית החלום שהגשים, ראה הכל לאנשי הקריה חסר ערך.

יותר מ־5600 סטודנטים יבהרו לכאן יום יום, 3000 לאוניברסיטת תל־אביב ו־2600 לשלוחת האוניברסיטה הירושלמית. יריבנו בהם תורה ב־500 מורים. במכוניות פרטיות, באוטובוסים ובדגל יגוע ההמון הרב. בפרטיות בעיקר הסטודנטים, באוטובוסים ובדגל — הפרופסורים, המרצים והמדריכים. מסי־מני התקופה, אומרים לנו, ויש המוסיפים בטון מרגיע: „אין לך סטודנט כאן שלא יעצור את מכוניתו כדי לאסוף את מורו הפוסע בדרגל״.

עקשנותם של מעטים עמדה לכרך הגדול ולא קמו הבנאות הקודרות. עירית תל־אביב, בהנהגה האחרתית והפועלית כאחת — הזיקה את הייחומים. אחדה מצד שכבות רחבות בציבור תל־אביבי והבנה מצד מוסדות מסלתיים הפיחו עידוד. עיר בת חצי מיליון אדם ראויה לאוניברסיטה גדולה משלה — בכך הכירו כמעט הכל. לא מעט הכריע הגיי־מוק הכלכלי. סטודנטים בני תל־אביב שבי־קשו לרכוש השכלה גבוהה צריכים היו לנ־דוד לירושלים ולחיפה. רק ידי בני אמידים השיגו את הלימוסין. אפשרויות להשתכר בי־רושלים בשעות הנאצי — כדי לעזור במימון הוצאות הלימוד והמחיה — מצומצמות. בעוד שבתל־אביב יש מהן בשפע. רבים בתל־אביב השואפים לרכוש השכלה גבוהה תוך כדי עבודה. הם מפרנסים משפחות, ובלעדי אוניברסיטה מקומית לעולם לא יוכלו להגי־שים את שאיפתם. מה עוד שבכרך — כך אומרים — יש מיכול רב של אקדמאים שמתוכם אפשר לשאוב סגל הוראה ומחקר מעולה.

ובכן היה נרעין. היו משוגעים לדבר. לפני כשנה בא איש מעשה בעל חנר־מה, הד״ר ג׳ורג׳ ווייז, ובקבב שהדהים אפילו את המפעילים עצמם — צמחה לתל־אביב קריה אוניברסיטאית מודרנית ובה אלפי סטודנטים, סגל הוראה, גרעינים לספריות, מעבדות.

הרקטור נרגש

א ת הרקטור של אוניברסיטת תל־אביב, הפרופסור ב״צ ב״ר, מצאנו ערב פתיחת הקריה מטושט בבניינים שומטי סקירה מסכ־מת מטשמה גור, מנהל „המרכז לחכנון״ והמ־נצח על הבנינה. הרקטור דילג על קורות עץ ותילי חשמל כשהוא נלחב ונרגש וקצת מוד־אג. „היה בסדר, מר גור? יוכלו ללמוד כאן?״

בשיך מוניס, אם וכאשר יצטרכו להוסיף ולפתח.

התכנית הנוכחית מתבססת על תחזית שילמדו כאן עשרת אלפים סטודנטים. זה עלול להיראות מחר כתכנון קצר ראות. רק לפני שנים אחדות היו לומדי תל־אביב הצעירה 300 סטודנטים. אשתקד היו 2000. השנה יש 3000.

„והו כאן בעלי מגרשים פרטיים שדרשו 100 אלף ל״י לדונם״, אומר גור. נו? „הסת־דרנו אתם בפחות״. מדוע מעבר לכביש נתנ־יה, בשטח תכנית „ל״, ולה הקרקע החרבה? „מה אתה משוח?״ שואל גור ומלמד אותנו פרק בעסקי קרקעות: „שם יש פרצלציה לי־חלקות קטנות. כאן השטח מגובש וגדול. כאן יכולים מתכננים לתת תופש לדמיונם״. המ־תכנים? כרמי המנוח וייבדלו לחיים ארוכים ויטקובר, ולקין ואלחנני — הכינו תכנית אב. את כרמי המנוח החליף אידלסון.

בכניסה לקריה בכיוון מערבי יהיו משרדי המנהלה של אוניברסיטת תל־אביב. גם מש־רדי הפקולטות ומודגתן הסטודנטים ירוכזו שם. מדרום בייניי מדעי הרוח. מצפון הספ־ריה. בית הספר לרפואה. ממזרח בית התפו־צות על שם נחום גולדמן, ובמזרח ירוכזו בבינוי ומעבדות מדעי הטבע. בגבול אפקה יבנו חמישה בניינים, 12 קומות כל אחד. לסגל האקדמי. הדירות תהיינה מרווחות. לפי סטנדרד המקובל בארצות הרווחה במערב. הדירות ישכרו למרים. וכמה בכורה תינתן לפרופסורים ורחים מחו״ל.

מתקני ספורט ובריכת שחיה

ר וכיון יחלבו הסטודנטים את עצמותי־הם? גור: „אגנו לזה. בתכנית איצטד, מגרש כדורגל, מסלולים לאתלטיקה, מגרשי טניס ובריכת שחיה״.

התכנית מעוררת תיאבון. מה יש כאן כבר היום?

השבוע זרמו לכאן 2500 סטודנטים. רובם גור בראה שלו. מארגן ברמתו אינו יכול להיראות מתרגש. בשקט חילק הוראות אח־רונות, פתר בעיות והשלים הרגשת בטחה בקו הנמלים הרגוש. לרקטור הבטיח כי הכל לפי התכנית וכי תוך 48 שעות, ביום א׳ בשמונה בבוקר, יוכלו להתחיל בהרצאות כמתוכנן.

אחד הפועלים, שהתקין מסגרות לחלונות, אמר לי: „פה לימדו ילדים שלנו חכמה. זה טוב לכולנו ולמרינה שלנו״. ואת בנך תש־לח לכאן? „בטח אשלח. רק שיראה להם ראש ללמוד״. בפינה אחרת הגיש נער מכבר לפולל שנצבר על סולם. דומני שנמים מלאו לו 14 ולפי חוקי מקומו בבית הספר חיסודי. „לא. יודע אם אלמד פה״, אמר. „צריך בשביל זה הרבה השכלה. אבל זה טוב. כך אומרים כו־לם״.

המנצח על המלאכה

ש למה גור היה מפקד החמי״ד, בנה את קרית האוניברסיטה העברית בירוש־לים, אם בית החולים „הדסה״ בבירה, וניצח על מבצעי בנית אחרים רבים. „את קרית האוניברסיטה בירושלים התחלנו לבנות ב־50 אלף ל״י שקיבלתי מרבי גולדה מאיר״, הוא נזכר. „כאן התחלנו מיד במיליונים״.

גור אינו חסיד של הגחמת עירית תל־אביב, אבל אין הדבר מוצע אותו. „לדבר בזכותה, „הוא פעלה גדולות בבנין פיתוח קרית האו־ניברסיטה״. העיריה העמידה לרשות האוני־ברסיטה 500 דונם, במקום בו שוויו של כל דונם נאמד על ידי גור ב־200 אלף ל״י. עוד 200 דונם שריינה העיריה למען האוניברסיטה בשיך מוניס.

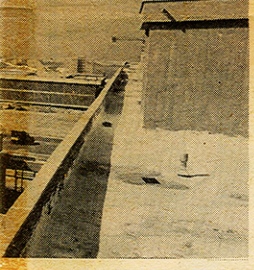

מראה כללי של הקריה האוניברסיטא

בקריה החדשה הוקדש מקום רב למע־בדות חדישות לתלמידי מדעי הטבע.

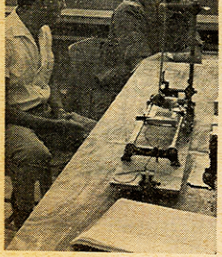

נשתנו הזמנים. רבים מן הסטודנטים מגיעים לקנות תורה במכוניותיהם.